

Βρυξέλλες, 24 Ιουνίου 2026
(OR. en)

10465/26

Διοργανικός φάκελος:
2025/0544(CNS)

RECH 279
COMPET 762
IND 410
MI 626
EDUC 268
TELECOM 312
ENER 393
ENV 720
CLIMA 326
AGRI 493
TRANS 416
SAN 475
BIOTECH 79

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΗΜΕΙΟΥ «Α»

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Συμβούλιο
Θέμα:	Δέσμη μέτρων «Ορίζων Ευρώπη»: Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας 2028-2034 Ειδικό πρόγραμμα υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» — Μερική γενική προσέγγιση

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες αναθεωρημένο κείμενο της Προεδρίας.

Όλα τα ποσά δημοσιονομικής αναφοράς εκκρεμούν εν αναμονή της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.

Οι διατάξεις εντός αγκυλών εξαιρούνται από τη μερική γενική προσέγγιση.

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2028-2034, τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσης στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος, και την κατάργηση της απόφασης (ΕΕ) 2021/764

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 182 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής²,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών³,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία,

¹ EE C [...] της [...], σ. [...].

² EE C [...] της [...], σ. [...].

³ EE C [...] της [...], σ. [...].

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σύμφωνα με το άρθρο 182 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ), το πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2028-2034 (στο εξής: πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»), που θεσπίστηκε με τον κανονισμό XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, πρέπει να υλοποιηθεί μέσω ειδικών προγραμμάτων, τα οποία ορίζουν τους λεπτομερείς κανόνες για την υλοποίησή τους, καθορίζουν τη διάρκειά τους και παρέχουν τα μέσα που κρίνονται αναγκαία.
- (2) Στον κανονισμό XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»] καθορίζονται οι γενικοί και οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», η διάρθρωση και οι γενικές γραμμές των δραστηριοτήτων που πρέπει να υλοποιηθούν, ενώ στο παρόν ειδικό πρόγραμμα για την υλοποίηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (στο εξής: ειδικό πρόγραμμα) θα πρέπει να καθοριστούν οι επιχειρησιακοί στόχοι και οι δραστηριότητες που χαρακτηρίζουν αποκλειστικά τα αντίστοιχα μέρη του «Ορίζων Ευρώπη». Οι διατάξεις περί υλοποίησης που ορίζονται στον κανονισμό XXX εφαρμόζονται πλήρως στο ειδικό πρόγραμμα.
- (2α) Προκειμένου να είναι ο επιτυγχανόμενος αντίκτυπος όσο πιο θετικός γίνεται για τους στόχους του ειδικού προγράμματος, καθώς και για τις προτεραιότητες που θα καθοριστούν από τους μηχανισμούς διακυβέρνησης, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για συντονισμένη προσέγγιση μεταξύ των διαφόρων μέσων και δράσεων που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος.
- (3) Το Διοικητικό Συμβούλιο του Κοινού Κέντρου Ερευνών (στο εξής: JRC), το οποίο έχει συσταθεί με την απόφαση 96/282/Ευρατόμ της Επιτροπής⁴, έχει γνωμοδοτήσει σχετικά με το επιστημονικό και τεχνολογικό περιεχόμενο του ειδικού προγράμματος όσον αφορά τις μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του JRC.
- (4) Η παρούσα απόφαση του Συμβουλίου προβλέπει ενδεικτικό χρηματοδοτικό κονδύλιο για το ειδικό πρόγραμμα.

⁴ Απόφαση 96/282/Ευρατόμ της Επιτροπής, της 10ης Απριλίου 1996, περί αναδιοργάνωσης του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΕΕ L 107 της 30.4.1996, σ. 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1996/282/oj>).

- (5) Προκειμένου να εξασφαλιστούν ενιαίες προϋποθέσεις για την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος μέσω προγραμμάτων εργασιών, θα πρέπει να ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες. Οι εν λόγω αρμοδιότητες θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵.
- (5α) Τα προγράμματα εργασιών θα πρέπει να αποσκοπούν σε απλούστευση, ευελιξία και προσβασιμότητα για τους αιτούντες. Στο πλαίσιο των στρατηγικά καθορισμένων θεματικών πεδίων προτεραιότητας, θα πρέπει να εξασφαλίζεται προσέγγιση που ισορροπεί μεταξύ δράσεων από τη βάση προς την κορυφή και προκαθορισμένων θεμάτων. Τα προγράμματα εργασιών θα πρέπει να μειώσουν τον αριθμό των θεμάτων, να συντομεύσουν τις περιγραφές τους και να περιορίσουν τα θέματα με ένα έργο μόνο, προωθώντας έτσι μια πιο ανοικτή και ανταγωνιστική διαδικασία και παρέχοντας στους αιτούντες μεγαλύτερη ελευθερία στον προσδιορισμό των διαφορετικών προσεγγίσεων τους για την επίτευξη των σχετικών στόχων Ε&Κ.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13).

(5β) Προκειμένου να εξασφαλιστεί ο συνεκτικός και στρατηγικός προσανατολισμός του προγράμματος και να δοθεί η δυνατότητα στα κράτη μέλη να προβούν σε εισηγήσεις στρατηγικού χαρακτήρα σε πρώιμο στάδιο πριν από την κατάρτιση των προγραμμάτων εργασιών, η διαδικασία χάραξης στρατηγικών προτεραιοτήτων θα πρέπει να ξεκινά με σχετικές αναλύσεις, μεταξύ άλλων από το παρατηρητήριο αναδυόμενων τεχνολογιών, εκθέσεις ανάλυσης προοπτικών, καθώς και τεκμηριωμένες παρατηρήσεις από ενδιαφερόμενους φορείς, ακολουθούμενες από γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας (στο εξής: ERAC). Οι γνωμοδοτήσεις αυτές θα πρέπει να αξιοποιούνται για την κατάρτιση από την Επιτροπή του πολυετούς στρατηγικού εγγράφου του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», το οποίο καλύπτει τους τέσσερις πυλώνες του προγράμματος. Το μέρος του πολυετούς στρατηγικού εγγράφου του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που καλύπτει τη συνιστώσα «Ανταγωνιστικότητα» του πυλώνα II θα πρέπει να είναι το ίδιο με το μέρος του πολυετούς στρατηγικού εγγράφου του ETA που καλύπτει τη συνιστώσα «Ανταγωνιστικότητα» του πυλώνα II. Η στρατηγική σύνθεση της επιτροπής του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα πρέπει να διατυπώνει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με τη συνολική στρατηγική κατεύθυνση και τις προτεραιότητες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» πριν από την κατάρτιση των προγραμμάτων εργασιών. Η στρατηγική σύνθεση στο πλαίσιο του συμβουλευτικού της ρόλου θα πρέπει επίσης να χρησιμεύει ως φόρουμ για τη διευκόλυνση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών για θέματα που σχετίζονται με τον παρόντα κανονισμό. Θα πρέπει επίσης να συμβάλλει στη διασφάλιση της συνοχής και των συνεργειών με άλλα προγράμματα και μέσα της Ένωσης, με σκοπό τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου και την αποφυγή αλληλεπικαλύψεων καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας καινοτομίας. Ειδικότερα, θα πρέπει να διασφαλίζεται κατάλληλος συντονισμός, συμπεριλαμβανομένων κοινών συνεδριάσεων, με τη γενική επιτροπή που έχει συσταθεί δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) XXX [ETA], η οποία ενεργεί υπό τη συμβουλευτική της ιδιότητα για την εξέταση ζητημάτων κοινού ενδιαφέροντος που σχετίζονται με την έρευνα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, ιδίως των στρατηγικών προσανατολισμών και προτεραιοτήτων της συνιστώσας «Ανταγωνιστικότητα» του πυλώνα II του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

- (5γ) Η Επιτροπή θα πρέπει να ενημερώνει τακτικά την επιτροπή του προγράμματος σχετικά με τη συνολική πρόοδο της υλοποίησης του ειδικού προγράμματος και θα πρέπει να την ενημερώνει εγκαίρως σχετικά με όλες τις δράσεις και τις συνιστώσες. Η ενημέρωση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει: Πληροφορίες για επιμέρους έργα, οι οποίες καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση κάθε πρότασης καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής της και καλύπτουν ιδίως: τις υποβληθείσες προτάσεις, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κάθε πρότασης, τις συμφωνίες επιχορήγησης, τα έργα που έχουν τερματιστεί και τα έργα που έχουν ολοκληρωθεί. Πληροφορίες για την έκβαση κάθε πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και την υλοποίηση των έργων, οι οποίες καλύπτουν ιδίως: τα αποτελέσματα κάθε πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, τις βαθμολογίες αξιολόγησης των προτάσεων και τις αποκλίσεις από τις εν λόγω βαθμολογίες στον κατάλογο κατάταξής τους, τις αιτηθείσες τροποποιήσεις των προτάσεων, την έκβαση των διαπραγματεύσεων για τις συμφωνίες επιχορήγησης, την υλοποίηση των έργων, με στοιχεία για τις πληρωμές και τα αποτελέσματα των έργων, προτάσεις που επελέγησαν κατόπιν αξιολόγησης από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα, αλλά απορρίφθηκαν από την Επιτροπή. Πληροφορίες για την υλοποίηση των προγραμμάτων, όπως σχετικές πληροφορίες στο επίπεδο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», του ειδικού προγράμματος, κάθε ειδικού στόχου και σχετικού ζητήματος, καθώς και για τις συνέργειες με άλλα σχετικά προγράμματα της Ένωσης. Πληροφορίες σχετικά με την εκτέλεση των συνιστωσών και επιμέρους συνιστωσών του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».
- (6) Η διαδικασία εξέτασης που καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την έγκριση των προγραμμάτων εργασιών, δεδομένων των σημαντικών δημοσιονομικών επιπτώσεων του ειδικού προγράμματος, με την εξαίρεση του ΕΣΕ, για το οποίο θα χρησιμοποιείται η συμβουλευτική διαδικασία.
- (7) Το ειδικό πρόγραμμα αντικαθιστά το ειδικό πρόγραμμα υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που θεσπίστηκε με την απόφαση (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου⁶. Η απόφαση (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου θα πρέπει επομένως να καταργηθεί.

⁶ Απόφαση (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και την κατάργηση της απόφασης 2013/743/ΕΕ (ΕΕ L 167I της 12.5.2021, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2021/764/oj>)

- (8) Το ειδικό πρόγραμμα θα πρέπει να υλοποιηθεί σύμφωνα με την αρχή του κράτους δικαίου και τα δικαιώματα και τις αρχές που ορίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να συνάδει με τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ένωσης και των κρατών μελών που απορρέουν από τις διεθνείς πράξεις στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και των πρόσθετων πρωτοκόλλων της, καθώς και πράξεων όπως η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Κεφάλαιο I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Με την παρούσα απόφαση θεσπίζεται το ειδικό πρόγραμμα υλοποίησης του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (στο εξής: ΠΔΠ) 2028-2034 (στο εξής: ειδικό πρόγραμμα), όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»].
2. [Η παρούσα απόφαση καθορίζει τον προϋπολογισμό του ειδικού προγράμματος για την περίοδο 2028-2034, τους κανόνες υλοποίησης του ειδικού προγράμματος και τις δραστηριότητες που πρόκειται να διεξαχθούν στο πλαίσιο αυτού.]
3. Οι ορισμοί, οι στόχοι, η δομή και ο προϋπολογισμός του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» που καθορίζονται στον κανονισμό XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»] ισχύουν και για το ειδικό πρόγραμμα.

Επιχειρησιακοί στόχοι

1. Το ειδικό πρόγραμμα συμβάλλει στην επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»].
2. Το ειδικό πρόγραμμα έχει τους ακόλουθους επιχειρησιακούς στόχους:
 - α) προώθηση της παραγωγής επιστημονικής έρευνας αριστείας και των παγκοσμίως πρωτοποριακών ερευνητικών ιδρυμάτων·
 - β) στήριξη της κινητικότητας, της κατάρτισης και της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών·
 - γ) προσέλκυση και διατήρηση άριστων ερευνητών στην Ευρώπη·
 - δ) προώθηση και ενίσχυση της συνεργασίας και της πολυεπιστημονικότητας, μεταξύ άλλων με τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες για την παραγωγή νέων γνώσεων·
 - ε) ενίσχυση της αξιοποίησης της γνώσης και ενθάρρυνση της εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων μέσω δραστηριοτήτων τυποποίησης·
 - στ) σύνδεση και ανάπτυξη ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας (στο εξής: EXE) για την παροχή διακρατικής πρόσβασης και τη βελτιστοποίηση της χρήσης τους·
 - ζ) στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων υπερπροηγμένης τεχνολογίας·
 - η) προώθηση της υιοθέτησης της τεχνολογίας και της επίδειξης ανατρεπτικών καινοτομιών·
 - θ) αύξηση της συμμετοχής ερευνητικών οργανισμών από χώρες διεύρυνσης και χώρες μετάβασης που αναφέρονται στο άρθρο 19 του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»]·
 - ι) προώθηση της ανοικτής επιστήμης και εξασφάλιση της προβολής στο κοινό και της ανοικτής πρόσβασης στα αποτελέσματα, όπου αυτό είναι εφικτό.

[Άρθρο 3
Προϋπολογισμός

1. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»], το ενδεικτικό χρηματοδοτικό κονδύλιο για την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος για την περίοδο 2028 έως 2034 ανέρχεται σε 175 002 000 000 EUR σε τρέχουσες τιμές.
2. Το ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου κατανέμεται στα μέρη κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»].]

Άρθρο 4
Προγράμματα εργασιών

1. Το ειδικό πρόγραμμα υλοποιείται μέσω των προγραμμάτων εργασιών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου σύμφωνα με το άρθρο 110 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509. Η Επιτροπή ενημερώνει τακτικά και από πρώιμο στάδιο την επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 18 σχετικά με τη συνολική πρόοδο υλοποίησης των έμμεσων δράσεων του ειδικού προγράμματος, προκειμένου επίσης να επιτρέπει στην επιτροπή να συμβάλει εγκαίρως και με τον κατάλληλο τρόπο στην προετοιμασία των προγραμμάτων εργασιών.

Με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου, τα προγράμματα εργασιών καθορίζουν τα εξής:

- α) δράσεις, είδος χρηματοδότησης και σχετικό προϋπολογισμό·
- β) τα κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης/χορήγησης/απονομής που ορίζονται στον κανονισμό [«Ορίζων Ευρώπη»]·
- γ) ενιαίο ποσοστό χρηματοδότησης ανά δράση·
- ε) δράσεις για τις οποίες ισχύουν ειδικοί κανόνες, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια της έρευνας, την κυριότητα των αποτελεσμάτων, την αξιοποίηση και τη διάδοση, τη μεταβίβαση και την αδειοδότηση, καθώς και τα δικαιώματα πρόσβασης στα αποτελέσματα·
- ε-α) διαδικασία επανεξέτασης της αξιολόγησης.

- 1α. Τα προγράμματα εργασιών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 περιλαμβάνουν τις συνεργατικές δράσεις έρευνας και καινοτομίας που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο β) της παρούσας απόφασης.
2. Η Επιτροπή εγκρίνει χωριστά προγράμματα εργασιών, μέσω εκτελεστικών πράξεων, για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο των ακόλουθων συνιστωσών, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3. Οι συνθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 18 παράγραφος 2 είναι αρμόδιες για το αντίστοιχο τμήμα των προγραμμάτων εργασιών:
- α) του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (στο εξής: ΕΣΕ), για το οποίο το πρόγραμμα εργασιών καταρτίζεται από το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφος 9 στοιχείο α) σημείο ii), σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 3. Η Επιτροπή παρεκκλίνει από το πρόγραμμα εργασιών που καταρτίζει το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ μόνο σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4 δεύτερο εδάφιο· στην περίπτωση αυτή η Επιτροπή εγκρίνει το πρόγραμμα εργασιών μέσω εκτελεστικής πράξης που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 4· η Επιτροπή αιτιολογεί δεόντως τέτοιες περιπτώσεις·
 - β) του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (στο εξής: ΕΣΚ), για το οποίο το πρόγραμμα εργασιών καταρτίζεται κατόπιν γνωμοδότησης της επιτροπής ΕΣΚ δυνάμει του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο β), σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 4·
 - γ) των δράσεων Marie Skłodowska-Curie (στο εξής: MSCA), της συνιστώσας «Κοινωνία», των ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων καινοτομίας, του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, των ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών, της διεύρυνσης της συμμετοχής και της διάδοσης της αριστείας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 4·
 - δ) του JRC, για το πολυετές πρόγραμμα εργασιών του οποίου λαμβάνεται υπόψη η γνωμοδότηση του διοικητικού συμβουλίου του JRC που αναφέρεται στην απόφαση 96/282/Ευρατόμ της Επιτροπής·
 - δ-α) των ευρωπαϊκών συμπράξεων βάσει προγράμματος εργασιών.

3. [Οι δράσεις έρευνας και καινοτομίας που αναφέρονται στα σκέλη πολιτικής που περιγράφονται στα κεφάλαια IV έως VII του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας] περιλαμβάνονται σε συγκεκριμένο μέρος των προγραμμάτων εργασιών για την υλοποίηση των αντίστοιχων ειδικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως δ) του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας]. Τα εν λόγω προγράμματα εργασιών εγκρίνονται σύμφωνα με τα άρθρα 15 και 84 του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας].]

Άρθρο 5

Ευρωπαϊκές συμπράξεις

1. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις ακολουθούν σαφή προσέγγιση κύκλου ζωής, η οποία περιλαμβάνει τον προσδιορισμό, την επιλογή, την υλοποίηση και την παρακολούθησή τους, καθώς και τη σταδιακή διακοπή της ενωσιακής χρηματοδότησης, βάσει των διατάξεων του παρόντος άρθρου. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη συνεργάζονται καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής της σύμπραξης. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη συμμετέχουν από πρώιμο στάδιο στον προσδιορισμό ενός συνεκτικού χαρτοφυλακίου σύμπραξης.
- 1α. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις επιλέγονται με ανταγωνιστική, ανοικτή, αμερόληπτη και διαφανή διαδικασία, βάσει ενός συνόλου ποσοτικοποιήσιμων κριτηρίων και μιας ισχυρής προσέγγισης βάσει χαρτοφυλακίου, με αποτέλεσμα ένα συνεκτικό και συμπληρωματικό σύνολο πρωτοβουλιών. Επιπλέον των απαιτήσεων που καθορίζονται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»], οι υποψήφιος συμπράξεις πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια επιλογής:
- α) συνάφεια χαρτοφυλακίου: διασφαλίζεται η συνολική συνέπεια και συνοχή του χαρτοφυλακίου της σύμπραξης, υπό την προϋπόθεση ότι οι υποψήφιοι πληρούν όλα τα κριτήρια επιλογής και αποδεικνύουν τη συνάφεια στο πλαίσιο ενός στρατηγικού, συνεκτικού και συμπληρωματικού χαρτοφυλακίου δράσεων·
 - β) κρίσιμη μάζα: ο προϋπολογισμός των συμπράξεων (συνεισφορές της Ένωσης και των εταίρων) αντιστοιχεί στη διάρκειά τους και εξασφαλίζει επαρκείς πόρους για τη χρηματοδότηση τουλάχιστον μίας σημαντικής πρόσκλησης ανά έτος·

- γ) σύνθεση των εταίρων: εκτός εάν αιτιολογείται δεόντως, απαιτείται η συμμετοχή δημόσιων οντοτήτων από τουλάχιστον 10 κράτη μέλη ή/και, κατά περίπτωση, ιδιωτικών οντοτήτων που εκπροσωπούν σημαντικά τμήματα των αντίστοιχων οικοσυστημάτων τους, διασφαλίζοντας ευρεία και ισορροπημένη συμμετοχή των βασικών ενδιαφερόμενων φορέων·
 - δ) πανευρωπαϊκή σημασία: οι συμπράξεις έχουν πανευρωπαϊκή σημασία, μεταξύ άλλων μέσω ευρείας και διαφοροποιημένης συνεργασίας σε ολόκληρη την Ένωση, και αλληλεπιδρούν με τα σχετικά οικοσυστήματα έρευνας και καινοτομίας·
 - ε) προσανατολισμένη στις αποστολές προσέγγιση: οι συμπράξεις διατυπώνουν σαφείς, μετρήσιμους και χρονικά προσδιορισμένους στόχους εντός της διάρκειάς τους, οι οποίοι θα αποτελούν τη βάση για την παρακολούθηση, εκτίμηση και αξιολόγηση·
 - στ) σχέδιο υλοποίησης: οι εταίροι αναπτύσσουν εκ των προτέρων σχέδιο υλοποίησης, το οποίο περιλαμβάνει σύνολο βασικών δεικτών επιδόσεων για την παρακολούθηση της προόδου, δραστηριότητες διάδοσης και αξιοποίησης, συμπεριλαμβανομένων δράσεων για τη σταδιακή διακοπή της ενωσιακής χρηματοδότησης·
 - η) παλαιότερες συμπράξεις: σε περιπτώσεις όπου οι υποψήφιες συμπράξεις βασίζονται σε προηγούμενες πρωτοβουλίες, επιδεικνύεται η αποδοτικότητα, η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπος των προηγούμενων συμπράξεων.
- 1β. Καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής τους, οι ευρωπαϊκές συμπράξεις διασφαλίζουν:
- α) διαφανείς ρυθμίσεις διακυβέρνησης και κανόνες, με βάση κοινές κατευθυντήριες γραμμές, συμπεριλαμβανομένων κωδίκων δεοντολογίας, που διασφαλίζουν τη λειτουργία τους με ανοικτό και διαφανή τρόπο·
 - β) διαρκή ανοικτό χαρακτήρα της πρωτοβουλίας μέσω σαφών και διαφανών κριτηρίων προσχώρησης και εξόδου, μεταξύ άλλων μέσω ανοικτών και ανταγωνιστικών προσκλήσεων προς δυνητικούς νέους οργανισμούς-εταίρους και της συμμετοχής εταίρων και ενδιαφερόμενων φορέων από διάφορους τομείς, υπόβαθρα και επιστημονικούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των σχετικών διεθνών εταίρων, λαμβανομένων δεόντως υπόψη της οικονομικής ασφάλειας και της ασφάλειας της έρευνας·

- γ) διαφάνεια: οι συμπράξεις επιδεικνύουν διαφάνεια όσον αφορά τον προσδιορισμό προτεραιοτήτων και στόχων, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και επιπτώσεων·
 - δ) ευελιξία μέσω έγκαιρων αναθεωρήσεων βασικών εγγράφων, όπως τα στρατηγικά θεματολόγια έρευνας και καινοτομίας και οι στρατηγικές μετάβασης, τα οποία προσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες, ώστε να διασφαλίζεται η συνάφεια και η σκοπιμότητα·
 - ε) συνεχή παρακολούθηση, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης της προόδου ως προς ένα σύνολο ειδικών ανά σύμπραξη κοινών δεικτών, όπως οι συνεισφορές των εταίρων, η οικονομική αποδοτικότητα και ο ανοικτός χαρακτήρας σε νέους εταίρους·
 - στ) λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία αξιολόγησης και τα αποτελέσματα όλων των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο ευρωπαϊκών συμπράξεων, οι οποίες πρέπει να τίθενται εγκαίρως στη διάθεση της επιτροπής προγράμματος·
 - ζ) στρατηγική για τα δεδομένα: η στρατηγική για τα δεδομένα περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια της σύμπραξης και διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα των δεδομένων για τουλάχιστον 10 έτη μετά τη λήξη της, σύμφωνα με τις αρχές FAIR για τα δεδομένα·
 - η) ενσωμάτωση των MME και των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων: κατά περίπτωση, οι συμπράξεις διατυπώνουν σαφείς στρατηγικές για την προώθηση της ένταξης των MME και των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων στον κύκλο καινοτομίας, λαμβανομένων υπόψη των οικείων ειδικών αναγκών και προκλήσεων·
 - ι) αν δεν ανανεωθούν, οι ευρωπαϊκές συμπράξεις εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα με βάση τις δράσεις σταδιακής κατάργησής τους που προσδιορίζονται στις οικείες στρατηγικές μετάβασης.
- 1γ. Οι ειδικοί ανά σύμπραξη κοινοί δείκτες βασίζονται στους κοινούς δείκτες, όπως ορίζονται στον κανονισμό XXX [παραπομπή στον κανονισμό για τις επιδόσεις], και στις διετείς εκθέσεις παρακολούθησης σχετικά με τις επιδόσεις των ευρωπαϊκών συμπράξεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2027.

- 1δ. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις προκηρύσσουν τις οικείες τελικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2034. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις καθορίζουν και εφαρμόζουν τον καλύτερο τρόπο μετάβασης. Λαμβανομένων υπόψη των στρατηγικών μετάβασης που εκπονούνται εκ των προτέρων, οι συμπράξεις υποβάλλονται σε ανεξάρτητη αξιολόγηση στην οποία καθορίζεται κατά πόσον έχουν επιτύχει τους στόχους τους, κατά πόσον είναι κατάλληλη η προσέγγιση των συμπράξεων και κατά πόσον οι συμπράξεις εξακολουθούν να είναι συναφείς με τις προτεραιότητες πολιτικής της Ένωσης. Η εν λόγω αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει σύσταση για τον αποτελεσματικότερο τρόπο παρέμβασης πολιτικής σε τυχόν μελλοντικές δράσεις.
- 1ε. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις ανωτέρω απαιτήσεις, η Επιτροπή μπορεί να μειώσει, να αναστείλει ή να τερματίσει την ενωσιακή χρηματοδότηση ή να λάβει άλλα κατάλληλα μέτρα. Τα κράτη μέλη ενημερώνονται εγκαίρως για τα μέτρα αυτά.

Κεφάλαιο II

Επιστήμη αριστείας

Άρθρο 6

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας

1. Η Επιτροπή συστήνει Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (στο εξής: ΕΣΕ), για την υλοποίηση των δράσεων στο πλαίσιο του μέρους I «Επιστήμη αριστείας» του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»] που σχετίζονται με το ΕΣΕ. Το ΕΣΕ διαδέχεται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας που συστάθηκε με την απόφαση (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου.
2. Το ΕΣΕ αποτελείται από το ανεξάρτητο επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ που προβλέπεται στο άρθρο 7 και την ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ που προβλέπεται στο άρθρο 8.
3. Το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ έχει πρόεδρο (στο εξής: πρόεδρος του ΕΣΕ) που εκλέγεται μεταξύ κορυφαίων επιστημόνων διεθνούς κύρους.

4. Ο πρόεδρος του ΕΣΕ διορίζεται από την Επιτροπή βάσει διαφανούς διαδικασίας πρόσληψης στην οποία συμμετέχει ανεξάρτητη ειδική επιτροπή αναζήτησης. Η διαδικασία πρόσληψης και ο επιλεγείς υποψήφιος λαμβάνουν την έγκριση του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ. Η τετραετής θητεία του προέδρου του ΕΣΕ μπορεί να ανανεωθεί άπαξ.
5. Ο πρόεδρος του ΕΣΕ προεδρεύει του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ και εξασφαλίζει την ηγεσία του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ και τη σχέση του με την ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ και εκπροσωπεί το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ στον κόσμο της επιστήμης.
- 5α. Ο πρόεδρος του ΕΣΕ αφιερώνει κατ' αρχήν τουλάχιστον το 80 % του χρόνου εργασίας του στις δραστηριότητες του ΕΣΕ. Ο πρόεδρος του ΕΣΕ λαμβάνει από την ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ την αναγκαία υποστήριξη για την εκτέλεση των καθηκόντων του.
7. Το ΕΣΕ λειτουργεί σύμφωνα με τις βασικές του αρχές οι οποίες είναι η επιστημονική αριστεία, η ανοιχτή επιστήμη, η αυτονομία, η αποδοτικότητα, η αποτελεσματικότητα, η διαφάνεια, η λογοδοσία και η ακεραιότητα της έρευνας. Εξασφαλίζει τη συνέχεια των δράσεων του ΕΣΕ που διεξήχθησαν βάσει της απόφασης (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου.
8. Μέσω των δραστηριοτήτων του το ΕΣΕ υποστηρίζει, βάσει προσέγγισης «από τη βάση προς την κορυφή», την έρευνα αιχμής που διεξάγεται σε όλους τους τομείς από συντονιστές ερευνητές και τις ομάδες τους που ανταγωνίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μεταξύ άλλων ερευνητές στην αρχή της σταδιοδρομίας τους.
9. Η Επιτροπή ενεργεί ως εγγυητής της αυτονομίας και της ακεραιότητας του ΕΣΕ και διασφαλίζει την ορθή εκτέλεση των καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί.
10. Η Επιτροπή διασφαλίζει ότι η υλοποίηση των δράσεων του ΕΣΕ συνάδει με τις αρχές που ορίζονται στην παράγραφο 7 του παρόντος άρθρου, καθώς και με τη χαρασσόμενη από το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ συνολική στρατηγική του ΕΣΕ που αναφέρεται στο άρθρο 7 παράγραφος 4 στοιχείο α).

Επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ

1. Το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ απαρτίζεται κατ' ανώτατο όριο από 22 ανεξάρτητους επιστήμονες, μηχανικούς και ακαδημαϊκούς υψίστου κύρους και με την ανάλογη εξειδίκευση, συμπεριλαμβανομένων γυναικών και ανδρών διαφόρων ηλικιών, διασφαλίζοντας ένα ευρύ φάσμα ερευνητικών πεδίων και γεωγραφικής προέλευσης. Ενεργούν υπό την προσωπική τους ιδιότητα, ανεξάρτητα από ξένα συμφέροντα. Τα μέλη του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ διορίζονται από την Επιτροπή με ανεξάρτητη και διαφανή διαδικασία επιλογής/εντοπισμού τους που συμφωνείται από κοινού με το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ και η οποία περιλαμβάνει ανοικτή διαβούλευση με την επιστημονική κοινότητα και έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
2. Η θητεία των μελών του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ είναι τετραετής και μπορεί να ανανεωθεί άπαξ, με βάση σύστημα εκ περιτροπής που εξασφαλίζει τη συνέχεια του έργου του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ.
3. Το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ εκλέγει, μεταξύ των μελών του, τρεις αντιπροέδρους, οι οποίοι επικουρούν τον πρόεδρο του ΕΣΕ στην εκπροσώπησή του και στην οργάνωση των εργασιών του. Στους τρεις αντιπροέδρους παρέχεται στήριξη για να εξασφαλιστεί επαρκής τοπική διοικητική βοήθεια στα ιδρύματα από τα οποία προέρχονται.
- 3α. Τα μέλη του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ λαμβάνουν αμοιβή για τα καθήκοντα που επιτελούν και, όπου συντρέχει περίπτωση, επιστροφή των εξόδων ταξιδιού και διαμονής.
4. Το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ ασκεί τα καθήκοντά του αποκλειστικά και μόνο στο πλαίσιο και για τους σκοπούς του ειδικού προγράμματος. Υπό αυτό το πρίσμα, το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ:
 - α) καθορίζει τη συνολική στρατηγική του ΕΣΕ,
 - β) καταρτίζει το πρόγραμμα εργασιών για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΣΕ,

- γ) καθορίζει τις μεθόδους και τις διαδικασίες εξέτασης από ομοτίμους και αξιολόγησης των προτάσεων, βάσει των οποίων επιλέγονται οι προτάσεις προς χρηματοδότηση,
- δ) διατυπώνει θέση επί κάθε ζητήματος το οποίο από επιστημονική άποψη δύναται να ενισχύσει τα επιτεύγματα και τον αντίκτυπο του ΕΣΕ και να βελτιώσει την ποιότητα της διεξαγόμενης έρευνας,
- ε) θεσπίζει κώδικα δεοντολογίας με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αποτροπή συγκρούσεων συμφερόντων,
- στ) καθορίζει τη διαδικασία εκλογής των αντιπροέδρων του ΕΣΕ.

Η Επιτροπή παρεκκλίνει από τις θέσεις που καθορίζει το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο μόνο εάν κρίνει ότι δεν έχει τηρηθεί η παρούσα απόφαση. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα ώστε να συνεχιστεί η υλοποίηση του ειδικού προγράμματος και να επιτευχθούν οι στόχοι του, καθορίζοντας και αιτιολογώντας δεόντως τα σημεία απόκλισης από τις θέσεις του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ.

5. Το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τις ερευνητικές τάσεις, τα ερευνητικά δεδομένα και κάθε θέμα σχετικό με τη χάραξη πολιτικής και μπορεί να διενεργεί σχετικές αναλύσεις, τις οποίες η Επιτροπή διαβιβάζει στα κράτη μέλη.
6. Το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ και η Επιτροπή συνεδριάζουν τουλάχιστον δύο φορές ετησίως για να προβούν σε ευρεία και έγκαιρη ανταλλαγή απόψεων στο πλαίσιο της ανάπτυξης και της υλοποίησης της στρατηγικής του ΕΣΕ και της χάραξης πολιτικής από την Επιτροπή.
7. Το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ εγγυάται την ποιότητα των δραστηριοτήτων από επιστημονική σκοπιά και έχει την απόλυτη αρμοδιότητα των αποφάσεων ως προς τον επιλέξιμο για χρηματοδότηση τύπο έρευνας.
8. Το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ ενεργεί αποκλειστικά και μόνο προς όφελος του ΕΣΕ, σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στο άρθρο 6 παράγραφος 7. Ενεργεί με ακεραιότητα και εντιμότητα και εκτελεί το έργο του με αποτελεσματικότητα και με τη μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια.

9. Στο πλαίσιο της υλοποίησης του ειδικού προγράμματος και για την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών, το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ προβαίνει στα ακόλουθα:

α) όσον αφορά την επιστημονική στρατηγική:

- i) διαμορφώνει τη γενική επιστημονική στρατηγική για το ΕΣΕ, λαμβάνοντας υπόψη τις επιστημονικές ευκαιρίες και τις ευρωπαϊκές επιστημονικές ανάγκες·
- ii) καταρτίζει το πρόγραμμα εργασιών και διαμορφώνει το μίγμα των μέτρων στήριξης του ΕΣΕ σύμφωνα με την επιστημονική στρατηγική του·
- iii) ορίζει τις αναγκαίες ευρωπαϊκές και διεθνείς πρωτοβουλίες προβολής και συνεργασίας, για μεγαλύτερη προβολή του ΕΣΕ στους καλύτερους ερευνητές εντός της Ένωσης και στον υπόλοιπο κόσμο, σύμφωνα με την επιστημονική στρατηγική του·

β) όσον αφορά την επιστημονική διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχο ποιότητας:

- i) διασφαλίζει ένα παγκόσμιας κλάσης σύστημα εξέτασης από ομοτίμους, το οποίο βασίζεται στην επιστημονική αριστεία και στην απολύτως διαφανή, δίκαιη και αμερόληπτη επεξεργασία προτάσεων, διαμορφώνοντας θέσεις για την εκτέλεση και διαχείριση των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, των κριτηρίων αξιολόγησης, των διαδικασιών εξέτασης από ομοτίμους, όπου θα περιλαμβάνονται η επιλογή των εμπειρογνομόνων, οι μέθοδοι εξέτασης από ομοτίμους και αξιολόγησης των προτάσεων και οι αναγκαίοι κανόνες υλοποίησης και κατευθυντήριες γραμμές, βάσει των οποίων θα προσδιορίζονται οι προς χρηματοδότηση προτάσεις υπό την επίβλεψη του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ·
- ii) υποβάλλει πρόταση βάσει της οποίας διορίζονται εμπειρογνώμονες στην περίπτωση δράσεων έρευνας αιχμής του ΕΣΕ·
- iii) διασφαλίζει ότι οι επιχορηγήσεις του ΕΣΕ υλοποιούνται σύμφωνα με απλές και διαφανείς διαδικασίες που εστιάζουν στην αριστεία, ενθαρρύνουν την ανάληψη πρωτοβουλιών και συνδυάζουν την ευελιξία με την υποχρέωση λογοδοσίας μέσω της συνεχούς παρακολούθησης της ποιότητας των δραστηριοτήτων και της υλοποίησης·

- iv) επανεξετάζει και αξιολογεί τα επιτεύγματα του ΕΣΕ, καθώς και την ποιότητα και τον αντίκτυπο της χρηματοδοτούμενης από το ΕΣΕ έρευνας και διατυπώνει συστάσεις και κατευθυντήριες γραμμές για διορθωτικές ή μελλοντικές ενέργειες, αντιστοίχως·
 - v) διατυπώνει θέσεις επί οποιουδήποτε άλλου ζητήματος το οποίο επηρεάζει τα επιτεύγματα και τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων του ΕΣΕ, καθώς και την ποιότητα της διεξαγόμενης έρευνας που υπάγεται σε αυτό το μέρος του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»·
- γ) όσον αφορά την επικοινωνία και διάδοση:
- i) ενισχύει την εικόνα και την προβολή του ΕΣΕ ανά τον κόσμο με τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων προβολής και επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων επιστημονικών συνεδρίων για την προώθηση των δραστηριοτήτων και των επιτευγμάτων του ΕΣΕ, καθώς και των αποτελεσμάτων των έργων που χρηματοδοτεί το ΕΣΕ στην επιστημονική κοινότητα, σε βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς και στο ευρύ κοινό·
 - ii) εφόσον παρίσταται ανάγκη, διαβουλεύεται με την κοινότητα των επιστημόνων, των μηχανικών και των ακαδημαϊκών, με περιφερειακούς και εθνικούς οργανισμούς χρηματοδότησης της έρευνας και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς·
 - iii) υποβάλλει τακτικά στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με τις δραστηριότητές του.

Άρθρο 8

Ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ

1. Η ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ ευθύνεται για τη διοικητική υλοποίηση και την εκτέλεση αυτής της συνιστώσας του ειδικού προγράμματος. Είναι ιδίως υπεύθυνη για την εφαρμογή των διαδικασιών αξιολόγησης, εξέτασης από ομοτίμους και επιλογής κατά τρόπο σύμφωνο με τη στρατηγική που καθορίζει το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ, καθώς και για τη χρηματοοικονομική και επιστημονική διαχείριση των επιχορηγήσεων.

Η ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ υποστηρίζει το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ κατά την εκτέλεση όλων των καθηκόντων του, όπως ορίζονται στο άρθρο 7, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης της επιστημονικής στρατηγικής του, της παρακολούθησης των δραστηριοτήτων και του ελέγχου και της αξιολόγησης των επιτευγμάτων του ΕΣΕ, καθώς και των οικείων δραστηριοτήτων προβολής και επικοινωνίας. Η ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ παρέχει επίσης πρόσβαση στα αναγκαία έγγραφα και δεδομένα που έχει στη διάθεσή του και ενημερώνει το επιστημονικό συμβούλιο του ΕΣΕ για τις δραστηριότητές της.

Προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματική σύνδεση με την ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ σχετικά με ζητήματα στρατηγικής και λειτουργίας, η ηγεσία του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ και ο διευθυντής της ειδικής εκτελεστικής δομής του ΕΣΕ πραγματοποιούν τακτικές συναντήσεις συντονισμού.

2. Η Επιτροπή διασφαλίζει ότι η ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ ακολουθεί αυστηρά, αποτελεσματικά και με την απαιτούμενη ευελιξία τους στόχους και τις απαιτήσεις του ΕΣΕ και μόνο. Για να εκπληρώσει τις αρμοδιότητες που ορίζονται στα άρθρα 6 και 7 και στο παρόν άρθρο, και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της για την εκτέλεση του προϋπολογισμού, η Επιτροπή:
 - α) εξασφαλίζει τη συνέχεια και την ανανέωση του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ και παρέχει υποστήριξη σε μια μόνιμη επιτροπή επιλογής για τον εντοπισμό μελλοντικών μελών του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ·
 - β) εξασφαλίζει τη συνέχεια της ειδικής εκτελεστικής δομής του ΕΣΕ και την ανάθεση καθηκόντων και αρμοδιοτήτων σε αυτή, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις απόψεις του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ·
 - γ) εξασφαλίζει ότι η ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ εκτελεί το πλήρες φάσμα των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων της·
 - δ) διορίζει τον διευθυντή και τα μέλη της διοίκησης της ειδικής εκτελεστικής δομής του ΕΣΕ λαμβάνοντας υπόψη την άποψη του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ·

- ε) εξασφαλίζει την έγκαιρη έγκριση του προγράμματος εργασιών του ΕΣΕ, των θέσεων όσον αφορά τη μεθοδολογία υλοποίησης και τους αναγκαίους κανόνες εφαρμογής συμπεριλαμβανομένων των κανόνων υποβολής και του υποδείγματος συμφωνίας επιχορήγησης του ΕΣΕ, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ·
- ε-α) ενημερώνει τακτικά και εγκαίρως τη σύνθεση της επιτροπής προγράμματος του ΕΣΕ και διαβουλεύεται με αυτήν σχετικά με την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΣΕ·
- στ) παρακολουθεί, ως αρμόδια για τη συνολική υλοποίηση του προγράμματος, την ειδική εκτελεστική δομή του ΕΣΕ και αξιολογεί την επίδοσή της.

Άρθρο 9

Δράσεις Marie Sklodowska-Curie

1. Οι δράσεις Marie Sklodowska-Curie (στο εξής: MSCA) επικεντρώνονται, με προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, στην έρευνα που αναλαμβάνεται με πρωτοβουλία των ερευνητών και βασίζεται αποκλειστικά στην επιστημονική αριστεία για τη στήριξη της σταδιοδρομίας, της ανάπτυξης δεξιοτήτων και της κινητικότητας των ερευνητών, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους αλλά παραμένοντας ανοικτές σε όλα τα στάδια επαγγελματικής πορείας.
2. Οι δράσεις MSCA είναι ανοικτές σε κάθε επιστημονικό κλάδο βάσει της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, εάν προκύψουν ειδικές ανάγκες και καταστούν διαθέσιμες πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης, οι δράσεις MSCA μπορούν να στοχεύουν ορισμένες δραστηριότητες σε συγκεκριμένες θεματικές προτεραιότητες, συγκεκριμένους τύπους ιδρυμάτων έρευνας και καινοτομίας ή συγκεκριμένες γεωγραφικές τοποθεσίες, ώστε να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες απαιτήσεις και ανάγκες της Ένωσης όσον αφορά τις δεξιότητες, την κατάρτιση στον τομέα της έρευνας, την επαγγελματική εξέλιξη και την ανταλλαγή γνώσεων, με σκοπό την επίτευξη της στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης.

3. Η υλοποίηση των δράσεων MSCA:

- α) προσφέρει ελκυστικές συνθήκες και ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση συστημικών προβλημάτων επαγγελματικής αστάθειας και επισφάλειας στον τομέα της έρευνας. Οι δράσεις MSCA υποστηρίζουν ενεργά τις αρχές που ορίζονται στην Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή, προωθώντας δίκαιες προσλήψεις, διαφανείς διαδικασίες και αξιοκρατική πρόοδο⁷.
- γ) προάγει την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, την πολυμορφία και τη συμπερίληψη, θέτοντας υψηλά πρότυπα για τις συνθήκες εργασίας σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας.

Άρθρο 10

Κοινό Κέντρο Ερευνών

1. Οι δραστηριότητες του Κοινού Κέντρου Ερευνών (JRC) συμπληρώνουν τις έμμεσες δράσεις που υποστηρίζουν πιο μακροπρόθεσμους στόχους πολιτικής. Για να επιτευχθεί αυτό, το JRC συνεργάζεται με διεθνείς, εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς, μεταξύ άλλων μέσω συμφωνιών επιστημονικής συνεργασίας.

Οι δραστηριότητες του JRC:

- είναι ευέλικτες και προσαρμόζονται στις ανάγκες πολιτικής·
- συμβάλλουν σε συνέργειες με άλλες επενδύσεις της ΕΕ·
- επικεντρώνονται στους ακόλουθους τομείς:
 - i) επιστημονική και τεχνική στήριξη των προτεραιοτήτων πολιτικής της Ένωσης, ιδίως (αλλά όχι μόνο) εκείνων που καθορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας και εκείνων που ορίζονται για τα μέρη I, II, III και IV του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»·

⁷ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, της 18ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη (C/2023/1640). <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/1640/oj/eng>

- ii) ενσωμάτωση των γνώσεων και αντίκτυπος πολιτικής·
- iii) εδαφική ανάπτυξη και στήριξη των κρατών μελών·
- iv) επιστημονική αριστεία και διεθνής συνεργασία·
- v) ανοικτή επιστήμη, ανταλλαγή γνώσεων και ανάπτυξη ικανοτήτων.

Κεφάλαιο III

Ανταγωνιστικότητα και κοινωνία

Άρθρο 11

Συνεργατική έρευνα και καινοτομία

1. Οι δραστηριότητες συνεργατικής έρευνας και καινοτομίας που αναφέρονται στο άρθρο 15 του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»] υλοποιούνται:
 - α) για τη συνιστώσα «Ανταγωνιστικότητα» του πυλώνα II, σε συγκεκριμένο μέρος του προγράμματος εργασιών που εγκρίνεται δυνάμει του άρθρου 15 παράγραφος 1α του κανονισμού [ETA]. Πρόκειται για δραστηριότητες που καλύπτουν δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας των σκελών πολιτικής που περιγράφονται στα κεφάλαια IV έως VII του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας, σύμφωνα με τους κανόνες του κανονισμού XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»]:
 - β) για τη συνιστώσα «Κοινωνία» του πυλώνα II στο πρόγραμμα εργασιών που εγκρίνεται δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 2. Πρόκειται για δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που στοχεύουν στην καθοδήγηση του κοινωνικού και πολιτιστικού μετασχηματισμού, καθώς και στη στήριξη τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής για μελλοντοστραφείς και ανθεκτικές κοινωνίες:
 - i) κατανόηση των επιπτώσεων που έχουν οι γεωπολιτικές αλλαγές, οι νέες τεχνολογίες, οι περιβαλλοντικές, κλιματικές και δημογραφικές αλλαγές και ανάπτυξη των δράσεων που απαιτούνται για να διασφαλιστούν μια υγιής, βιώσιμη και ανθεκτική κοινωνία και μια εδαφική διαχείριση που θα εξυπηρετεί την ευημερία των πολιτών·

i-α) προαγωγή δημοκρατικών, πολιτισμικά ποικιλόμορφων, χωρίς αποκλεισμούς, κοινωνικά δίκαιων, ασφαλών και ειρηνικών κοινωνιών και προώθηση της δημοκρατικής διακυβέρνησης και της καινοτομίας στις δημόσιες υπηρεσίες·

i-β) διαφύλαξη των ευρωπαϊκών πολιτισμών και της πολιτιστικής κληρονομιάς και ενίσχυση των τομέων και των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργίας.

3. Στο πλαίσιο του πυλώνα II του παρόντος προγράμματος, παρέχεται στήριξη στο τμήμα έρευνας και καινοτομίας των αποστολών της ΕΕ που έχουν συσταθεί δυνάμει του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695 έως το 2030. Η στήριξη για τις δραστηριότητες Ε&Κ σχετικά με τον μηχανισμό για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» συνοδεύεται από δράσεις με στόχο την ανάπτυξη στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων της Ένωσης.

Κεφάλαιο IV

Καινοτομία

Άρθρο 12

Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας

1. Η επιτροπή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (στο εξής: επιτροπή ΕΣΚ) γνωμοδοτεί στην Επιτροπή όσον αφορά:
- α) τη συνολική στρατηγική της συνιστώσας του ΕΣΚ στο πλαίσιο του μέρους III «Καινοτομία» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», λαμβάνοντας υπόψη τη συμπληρωματικότητα με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας·
 - β) το πρόγραμμα εργασιών για την υλοποίηση των δράσεων του ΕΣΚ, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων για την αξιολόγηση των προτάσεων και της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ των διαφόρων τύπων χρηματοδοτικής στήριξης·
 - γ) τον προσδιορισμό αναδυόμενων τεχνολογικών τάσεων από τα χαρτοφυλάκια του ΕΣΚ και τα στρατηγικά χαρτοφυλάκια έργων, σε σχέση συμπληρωματικότητας και συνέργειας με το παρατηρητήριο αναδυόμενων τεχνολογιών στο πλαίσιο του ΕΤΑ·

- δ) το προφίλ των διαχειριστών προγράμματος του ΕΣΚ·
 - ε) τον συντονισμό με τη συμβουλευτική επιτροπή για τις εγγυήσεις, τα χρηματοδοτικά μέσα και τις συνδυαστικές πράξεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας, η οποία έχει συσταθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας.
2. Η επιτροπή ΕΣΚ μπορεί, κατόπιν αιτήματος από την Επιτροπή, να απευθύνει συστάσεις προς την Επιτροπή όσον αφορά:
- α) οποιοδήποτε ζήτημα μπορεί από άποψη καινοτομίας να ενισχύσει και να προωθήσει οικοσυστήματα καινοτομίας στην Ένωση, τα επιτεύγματα και τον αντίκτυπο των στόχων του ΕΣΚ και την ικανότητα καινοτόμων εταιρειών να αναπτύξουν τις λύσεις τους·
 - β) τον προσδιορισμό, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής, τις εθνικές και περιφερειακές αρχές και άλλες σχετικές οντότητες, πιθανών ρυθμιστικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρηματίες, ιδίως αυτοί στους οποίους έχει χορηγηθεί στήριξη στο πλαίσιο του ΕΣΚ·
 - γ) τον προγραμματισμό άλλων μερών του ειδικού προγράμματος.
3. Η επιτροπή ΕΣΚ ενεργεί με γνώμονα την επίτευξη των στόχων του ΕΣΚ. Ενεργεί με ακεραιότητα και εντιμότητα και εκτελεί το έργο της με αποτελεσματικότητα και διαφάνεια.
4. Η επιτροπή ΕΣΚ αποτελείται από 15 έως 20 ανεξάρτητα πρόσωπα υψηλού επιπέδου από διάφορα μέρη του οικοσυστήματος καινοτομίας της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένων επιχειρηματιών, ηγετικών εταιρικών στελεχών, επενδυτών, εμπειρογνομόνων σε θέματα καινοτομίας και διαχειριστών, καινοτόμων ερευνητών και εμπειρογνομόνων σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας. Η επιτροπή ΕΣΚ συμβάλλει σε δράσεις προβολής και τα μέλη της προσπαθούν να ενισχύσουν το κύρος του ΕΣΚ.
5. Τα μέλη της επιτροπής ΕΣΚ διορίζονται από την Επιτροπή, κατόπιν ανοικτής πρόσκλησης για υποψηφιότητες ή για εκδηλώσεις ενδιαφέροντος, και λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης για ισορροπία σε επίπεδο εμπειρογνωσίας, φύλου, ηλικίας και γεωγραφικής και θεματικής κατανομής.
6. Η θητεία τους είναι διετής και μπορεί να ανανεωθεί δύο φορές.

7. Η επιτροπή ΕΣΚ έχει πρόεδρο που είναι δημόσιο πρόσωπο υψηλού κύρους που συνδέεται με τον χώρο της καινοτομίας, είναι εγνωσμένης εμπειρίας και κατανοεί σε βάθος την ανάπτυξη καινοτομιών από την έρευνα έως την αγορά και την επέκταση.
8. Ο πρόεδρος της επιτροπής ΕΣΚ έχει την ιδιότητα ανεξάρτητου ειδικού συμβούλου και διορίζεται από την Επιτροπή κατόπιν διαφανούς διαδικασίας πρόσληψης. Η θητεία του προέδρου της επιτροπής ΕΣΚ είναι τετραετής κατ' ανώτατο όριο και μπορεί να ανανεωθεί μόνον άπαξ.
9. Ο πρόεδρος της επιτροπής ΕΣΚ προεδρεύει της επιτροπής ΕΣΚ, προετοιμάζει τις συνεδριάσεις της, αναθέτει καθήκοντα στα μέλη και μπορεί να συστήσει ειδικές υποομάδες. Ο πρόεδρος της επιτροπής ΕΣΚ εκπροσωπεί τις απόψεις της επιτροπής ΕΣΚ στον χώρο της καινοτομίας και ενεργεί ως συνομιλητής με την Επιτροπή.
10. Η Επιτροπή θεσπίζει κώδικα δεοντολογίας της επιτροπής ΕΣΚ με σκοπό, ειδικότερα, την αποτροπή συγκρούσεων συμφερόντων και της παραβίασης της εμπιστευτικότητας. Τα μέλη της επιτροπής ΕΣΚ δέχονται να δεσμεύονται από τον κώδικα δεοντολογίας με την ανάληψη των καθηκόντων τους.
11. Η Επιτροπή παρέχει διοικητική υποστήριξη στην επιτροπή ΕΣΚ και στον πρόεδρο της επιτροπής ΕΣΚ.

Άρθρο 13

Ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας

Το ειδικό πρόγραμμα στηρίζει:

- α) τη δημιουργία και τη στήριξη συνδεδεμένων κόμβων σε ολόκληρη την Ένωση, οι οποίοι προάγουν τη συνεργασία και παρέχουν σε ερευνητές, φορείς καινοτομίας, νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις πρόσβαση σε πόρους και εταίρους, καθώς και εξατομικευμένη εμπειρογνωσία και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων επενδυτικών ευκαιριών, πρώτων αγοραστών E&K και καινοτόμων λύσεων, εταιρειών, εγκαταστάσεων πειραματισμού, ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών, δημιουργίας επαφών και δικτύωσης, επιχειρηματικών ταλέντων, πλαισίωσης και καθοδήγησης·

- β) δραστηριότητες για την ανάπτυξη πανευρωπαϊκών οικοσυστημάτων καινοτομίας σε βασικούς θεματικούς τομείς, με την ενσωμάτωση και την ενίσχυση υπαρκτών και δυνητικών ισχυρών σημείων, τη δημιουργία και την επέκταση των διασυνοριακών δικτύων και της διασυνοριακής συνεργασίας, την επιτάχυνση της υιοθέτησης της γνώσης και της τεχνολογίας, τη στήριξη της ανάπτυξης δεξιοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικών δεξιοτήτων και τη δημιουργία επιχειρηματικού εγχειρήματος σε πρώιμο στάδιο, και την προώθηση της ολοκλήρωσης του τριγώνου της γνώσης —τριτοβάθμια εκπαίδευση, έρευνα και καινοτομία, και επιχειρήσεις— σε ολόκληρη την Ένωση. Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν την παροχή στήριξης στις κοινότητες γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT).
- γ) προγράμματα για τη στήριξη καινοτόμων ΜΜΕ, νεοφυών και επεκτεινόμενων επιχειρήσεων ώστε αυτές να επεκταθούν και να έχουν πρόσβαση σε διεθνείς αγορές μέσω μελετών εμπορικής βιωσιμότητας, εργαλείων τοποκεντρικής καινοτομίας, συνεργασίας στην έρευνα και στην καινοτομία, ανταλλαγής ταλέντων, εξατομικευμένης καθοδήγησης, πρόσβασης σε παγκόσμια δίκτυα επενδυτών, κανονιστικής καθοδήγησης, τοπικής εμπορικής προώθησης και υπηρεσιών ομαλής προσγείωσης στις χώρες-στόχους και ύπαρξης διασύνδεσης με συνδεδεμένους κόμβους και οικοσυστήματα καινοτομίας.
- δ) άλλες δράσεις για τη στήριξη της ανάπτυξης οικοσυστημάτων καινοτομίας και της συνδεσιμότητάς τους, συμπεριλαμβανομένων μελετών, συγκριτικής αξιολόγησης, αμοιβαίας μάθησης μεταξύ φορέων καινοτομίας και συντονισμού εθνικών και περιφερειακών πολιτικών και στρατηγικών καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης.

Κεφάλαιο V

Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας

Άρθρο 14

Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας

1. Η υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (στο εξής: EXE) αποτελεί κοινή προσπάθεια της Ένωσης και των κρατών μελών της. Το ειδικό πρόγραμμα βοηθά τα κράτη μέλη και, κατά περίπτωση, τους ενδιαφερόμενους φορείς και τις τρίτες χώρες που είναι συνδεδεμένες με το πρόγραμμα να επιτύχουν τους στόχους και τις προτεραιότητες που έχουν συμφωνηθεί από κοινού και προβλέπονται στο σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη⁸, στηρίζοντας δράσεις ευθυγραμμισμένες με τους στόχους του EXE και τους τομείς προτεραιότητας και προωθώντας και προασπίζοντας τις αξίες και τις αρχές του EXE.
2. Στο πλαίσιο του μηχανισμού υποστήριξης πολιτικής παρέχεται στα κράτη μέλη και, κατά περίπτωση, στις περιφέρειές τους, σύμφωνα με την εσωτερική κατανομή αρμοδιοτήτων τους στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, καθώς και στις τρίτες χώρες που είναι συνδεδεμένες με το πρόγραμμα πρακτική υποστήριξη από εμπειρογνώμονες για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ποιότητα των οικείων επενδύσεων, πολιτικών και συστημάτων έρευνας και καινοτομίας. Ο εν λόγω μηχανισμός συμβάλλει στην οικοδόμηση πιο εύρωστων και αποτελεσματικών εθνικών και περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας και ενός ισχυρότερου Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

⁸ Σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με ένα σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη (ΕΕ L 431 της 2.12.2021, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2122/oj>).

Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας

Στο πλαίσιο της συνιστώσας «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας», το ειδικό πρόγραμμα στηρίζει ένα πραγματικά ολοκληρωμένο και συνεκτικό οικοσύστημα E&K στην Ένωση, το οποίο καλύπτει τομείς προτεραιότητας του συμφώνου για την E&K, καθώς ενισχύει την πρόσβαση στην έρευνα και καινοτομία αριστείας σε ολόκληρη την Ένωση και δίνει προτεραιότητα σε διαρθρωτικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις. Οι ανισότητες μεταξύ των κορυφαίων και των λιγότερο προηγμένων χωρών ως προς τις επιδόσεις στον τομέα της E&K αντιμετωπίζονται με ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο δραστηριοτήτων που δημιουργούν μια στέρεη επιστημονική βάση, συνδέουν φορείς και οικοσυστήματα και ενθαρρύνουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με στόχο, παραδείγματος χάρη, τη βελτίωση της ελκυστικότητας των σταδιοδρομιών στον τομέα της έρευνας, τη διεθνοποίηση, την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης και της διακυβέρνησης των ιδρυμάτων E&K ή την αντιστοίχιση δραστηριοτήτων με πρωτοβουλίες της Ένωσης.

Ερευνητικές υποδομές

1. Το ειδικό πρόγραμμα στηρίζει τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την κατασκευή, τη σημαντική αναβάθμιση και την ολοκλήρωση ερευνητικών υποδομών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση. Διευκολύνει την πανευρωπαϊκή πρόσβαση των χρηστών.
2. Οι δραστηριότητες ερευνητικών υποδομών επικεντρώνονται στα εξής:
 - α) ανάπτυξη, ενοποίηση και εξορθολογισμός του τοπίου των ερευνητικών υποδομών της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού μεταξύ των ενωσιακών και των εθνικών ικανοτήτων και κάλυψη έως και του 20 % του κόστους κατασκευής ή σημαντικής αναβάθμισης μειζόνων ικανοτήτων παγκόσμιας κλάσης·
 - β) ενίσχυση της διακρατικής πρόσβασης σε ερευνητικές υποδομές σε όλους τους κλάδους και τους τομείς και προσαρμογή σε νέες αναδυόμενες κοινότητες χρηστών, επεκτείνοντας τη συμμετοχή πέραν των χρηστών της πρωτογενούς έρευνας σε, μεταξύ άλλων, ΜΜΕ, νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις·
 - γ) ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητας των ερευνητικών υποδομών, συμβαδίζοντας παράλληλα με την ταχεία επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο·

- δ) προώθηση της κυριαρχίας των δεδομένων και περαιτέρω ανάπτυξη ιστού ευρέσιμων, προσβάσιμων, διαλειτουργικών, επαναχρησιμοποιήσιμων (στο εξής: FAIR) και μηχανικά αξιοποιήσιμων ερευνητικών δεδομένων, μεταξύ άλλων μέσω της επέκτασης και της ενοποίησης του ευρωπαϊκού νέφους ανοικτής επιστήμης ως χώρου ερευνητικών δεδομένων της Ευρώπης, καθώς και της προαγωγής συνεργειών με τους ευρωπαϊκούς ειδικούς τομεακούς χώρους δεδομένων·
- δ-α) συνεργασία και δικτύωση μεταξύ των ερευνητικών υποδομών, κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων του προσωπικού τους, από κοινού με τεχνολογικές υποδομές και οικοσυστήματα καινοτομίας, κατά περίπτωση·
- ε) ενίσχυση της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις ερευνητικές υποδομές και της διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 17

Τεχνολογικές υποδομές

1. Το ειδικό πρόγραμμα στηρίζει τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την κατασκευή, τη σημαντική αναβάθμιση και την ολοκλήρωση τεχνολογικών υποδομών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση. Διευκολύνει την πανευρωπαϊκή πρόσβαση των χρηστών.
2. Οι δραστηριότητες επικεντρώνονται στα εξής:
 - α) ανάπτυξη, ενοποίηση και εξορθολογισμός του τοπίου των ανθεκτικών και βιώσιμων τεχνολογικών υποδομών της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού μεταξύ των ενωσιακών, των εθνικών και των περιφερειακών ικανοτήτων και κάλυψη έως και του 20 % του κόστους κατασκευής ή σημαντικής αναβάθμισης μειζόνων ικανοτήτων παγκόσμιας κλάσης·
 - β) βελτίωση της προβολής και της χρήσης των υπηρεσιών τεχνολογικών υποδομών σε ολόκληρη την Ένωση·
 - γ) πρόσβαση ερευνητών, δημιουργών καινοτομίας, ΜΜΕ, νεοφυών και επεκτεινόμενων επιχειρήσεων σε τεχνολογικές υποδομές σε ολόκληρη την Ένωση και στήριξη δραστηριοτήτων αξιοποίησης για την επιτάχυνση της διείσδυσης στην αγορά·

- δ) συνεργασία και δικτύωση μεταξύ των τεχνολογικών υποδομών, κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων του προσωπικού τους, από κοινού με ερευνητικές υποδομές και οικοσυστήματα καινοτομίας, κατά περίπτωση·
- ε) στήριξη της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις τεχνολογικές υποδομές.

Άρθρο 17α

**Διαδικασία επιλογής για τη στήριξη της κατασκευής ή της σημαντικής αναβάθμισης
ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών παγκόσμιας κλάσης**

1. Το ειδικό πρόγραμμα μπορεί να στηρίζει το κόστος κατασκευής ή σημαντικής αναβάθμισης πανευρωπαϊκών ικανοτήτων παγκόσμιας κλάσης σε βασικούς στρατηγικούς τομείς, σε συντονισμό με εθνικά και περιφερειακά προγράμματα για την μεγιστοποίηση της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας. Οι υποδομές αυτές επιλέγονται κατόπιν ανοικτής, διαφανούς και ανταγωνιστικής διαδικασίας και εξασφαλισμένης ισχυρής πολιτικής και οικονομικής δέσμευσης από τα κράτη μέλη, λαμβανομένων υπόψη των εργασιών του Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Φόρουμ Ερευνητικών Υποδομών (ESFRI) (και κάθε άλλου στρατηγικού φόρουμ για τις τεχνολογικές υποδομές).
2. Επιπλέον των απαιτήσεων που καθορίζονται στο άρθρο 18α παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) XXX [παραπομπή στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»], οι υποδομές συμμορφώνονται με τα ακόλουθα κριτήρια:
 - α) στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι προτεινόμενες νέες ικανότητες είναι καίριας σημασίας και παγκόσμιας κλάσης, με βάση τα εξής:
 - i) το συμφέρον της Ένωσης: σε ευθυγράμμιση με τις στρατηγικές προτεραιότητες της Ένωσης και με την απαίτηση σημαντικών κοινών επενδύσεων από την Ένωση και τα κράτη μέλη λόγω της επιθυμητής κλίμακας και του επιθυμητού πεδίου εφαρμογής και για τη μόχλευση άλλων πηγών χρηματοδότησης, όταν απαιτείται·
 - ii) επιστημονικές, τεχνολογικές και/ή βιομηχανικές προτεραιότητες και πολιτικές: σημαντική βελτίωση στους σχετικούς τομείς σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο·

- iii) αντιμετώπιση σαφώς καθορισμένων ελλείψεων σε επίπεδο ικανοτήτων: συμπληρωματικότητα με άλλες υποδομές σε επίπεδο Ένωσης, ευθυγράμμιση των διαθέσιμων εγκαταστάσεων και υπηρεσιών με τις μη ικανοποιηθείσες ανάγκες των χρηστών και διασφάλιση της συνοχής και της ενοποίησης του οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας·
 - iv) πολιτική πρόσβασης και παρεχόμενες υπηρεσίες: παροχή αποτελεσματικής πρόσβασης και παροχή υπηρεσιών στην κοινότητα έρευνας και καινοτομίας της Ένωσης·
- β) αποτελεσματική εφαρμογή των νέων ικανοτήτων όσον αφορά:
- i-α) στοιχεία που αποδεικνύουν την ύπαρξη χρηματοδοτικού κενού που δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί από τα κράτη μέλη και τους μηχανισμούς της αγοράς μόνο·
 - i) τη διοίκηση και διαχείριση·
 - ii) την οικονομική σκοπιμότητα και χρηματοδοτική δέσμευση, μεταξύ άλλων από τον ιδιωτικό τομέα·
 - iii) την τεχνική σκοπιμότητα, τη βιωσιμότητα και την αποδοτική χρήση των πόρων, καθώς και μια στρατηγική για τα δεδομένα.

Τα κριτήρια προσδιορίζονται περαιτέρω στο πρόγραμμα εργασιών.

Κεφάλαιο VI

Μεταβατικές και τελικές διατάξεις

Άρθρο 17β

Στρατηγικός συμβουλευτικός ρόλος της στρατηγικής σύνθεσης της επιτροπής του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»

1. Η στρατηγική σύνθεση της επιτροπής του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 2 στοιχείο α), επιπλέον του ρόλου της ως επιτροπής κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, συμβουλεύει την Επιτροπή και διατυπώνει συστάσεις σχετικά με:
 - α) τη συνολική στρατηγική κατεύθυνση και τις προτεραιότητες για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», λαμβανομένων υπόψη των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού [κανονισμός για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»] και της διαδικασίας που ορίζεται στην παράγραφο 1α·
 - β) την ευθυγράμμιση του προγράμματος με τους στόχους πολιτικής της Ένωσης στο πλαίσιο της διαδικασίας χάραξης στρατηγικών προτεραιοτήτων·
 - γ) τη συνοχή και τις συνέργειες μεταξύ του προγράμματος και άλλων προγραμμάτων και μέσων της Ένωσης, ιδίως με σκοπό τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου και την αποφυγή επικαλύψεων.

Η στρατηγική σύνθεση μπορεί επίσης να προβαίνει σε ανταλλαγή πληροφοριών για άλλα θέματα που σχετίζονται με το πρόγραμμα.
2. Κατά την πρώτη συνεδρίασή της στο πλαίσιο του συμβουλευτικού της ρόλου, βάσει πρότασης της Επιτροπής, η στρατηγική σύνθεση της επιτροπής προγράμματος θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό ο οποίος εφαρμόζεται όταν η εν λόγω σύνθεση ενεργεί στο πλαίσιο του συμβουλευτικού της ρόλου.

3. Πραγματοποιεί, στο πλαίσιο του συμβουλευτικού της ρόλου, τακτικές συνεδριάσεις τουλάχιστον μία φορά ανά έτος και περισσότερες εάν ζητηθεί από τα κράτη μέλη με απλή πλειοψηφία. Η Επιτροπή συγκαλεί τις συνεδριάσεις και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, κατόπιν διαβουλεύσεων με τα μέλη της στρατηγικής σύνθεσης, σύμφωνα με τα συμβουλευτικά καθήκοντα της στρατηγικής σύνθεσης δυνάμει του εν λόγω κανονισμού και σύμφωνα με τις διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού της. Διοργανώνονται κοινές συνεδριάσεις της στρατηγικής σύνθεσης της επιτροπής, στο πλαίσιο του συμβουλευτικού της ρόλου, και της γενικής επιτροπής του ΕΤΑ, στο πλαίσιο του συμβουλευτικού της ρόλου, με σκοπό την εξέταση ζητημάτων κοινού ενδιαφέροντος, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με τη συνιστώσα «Ανταγωνιστικότητα» του πυλώνα II.
4. Τα κράτη μέλη συμμετέχουν από πρώιμο στάδιο στον καθορισμό στρατηγικών προτεραιοτήτων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:
- α) Η Επιτροπή παρέχει στην Επιτροπή Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας (στο εξής: ERAC) σχετικές αναλύσεις, μεταξύ άλλων από το παρατηρητήριο αναδυόμενων τεχνολογιών, εκθέσεις ανάλυσης προοπτικών, καθώς και τεκμηριωμένες παρατηρήσεις από ενδιαφερόμενους φορείς, ανάλογα με την περίπτωση.
 - β) Στη συνέχεια, η ERAC προβαίνει σε εισήγηση στρατηγικού χαρακτήρα σχετικά με τους συνολικούς στρατηγικούς προσανατολισμούς και τις προτεραιότητες έρευνας και καινοτομίας για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».
 - γ) Οι γνωμοδοτήσεις της ERAC αξιοποιούνται για την κατάρτιση από την Επιτροπή του πολυετούς στρατηγικού εγγράφου του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που καλύπτει τους τέσσερις πυλώνες του προγράμματος, με παράλληλο σεβασμό του ειδικού χαρακτήρα τους. Το μέρος του πολυετούς στρατηγικού εγγράφου του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» της Επιτροπής που καλύπτει τη συνιστώσα «Ανταγωνιστικότητα» του πυλώνα II είναι το ίδιο με το μέρος του πολυετούς στρατηγικού εγγράφου που αναφέρεται στο άρθρο 13β παράγραφος 4 σημείο iii) του κανονισμού για το ΕΤΑ που καλύπτει τη συνιστώσα «Ανταγωνιστικότητα» του πυλώνα II. Το εν λόγω μέρος του πολυετούς στρατηγικού εγγράφου συζητείται στις στρατηγικές συνεδριάσεις που αναφέρονται στο στοιχείο δ).

- δ) Διοργανώνονται κοινές στρατηγικές συμβουλευτικές συνεδριάσεις μεταξύ της στρατηγικής σύνθεσης, στο πλαίσιο του συμβουλευτικού της ρόλου, και της γενικής επιτροπής του ETA σύμφωνα με το άρθρο 13β του κανονισμού [κανονισμός για το ETA], στο πλαίσιο του συμβουλευτικού της ρόλου, με σκοπό την εξέταση ζητημάτων κοινού ενδιαφέροντος που σχετίζονται με τις συνεργατικές δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που χρηματοδοτούνται από τη συνιστώσα «Ανταγωνιστικότητα» του πυλώνα II.
- ε) Η στρατηγική σύνθεση, λαμβάνοντας υπόψη το πολυετές στρατηγικό έγγραφο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», διατυπώνει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με τη συνολική στρατηγική κατεύθυνση και τις προτεραιότητες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» πριν από την κατάρτιση των προγραμμάτων εργασιών.

Η διαδικασία που προβλέπεται στα στοιχεία α) έως ε) πραγματοποιείται πριν από την κατάρτιση των πρώτων προγραμμάτων εργασιών και τρία έτη μετά την έναρξη του προγράμματος.

Άρθρο 18

Διαδικασία επιτροπής

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή. Η εν λόγω επιτροπή αποτελεί επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
2. Η επιτροπή συνεδριάζει στις ακόλουθες συνθέσεις, ανάλογα με το θέμα προς συζήτηση:

Στρατηγική σύνθεση: Στρατηγική επισκόπηση και συνοχή της εφαρμογής του ειδικού προγράμματος μεταξύ των επιμέρους προγραμμάτων εργασιών του, περιλαμβανομένων των ευρωπαϊκών συμπράξεων·

- ΕΣΕ,
- Δράσεις MSCA,
- Κοινωνία,
- ΕΣΚ και ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας,

- Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας και διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας,
 - Ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές.
3. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
4. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
5. Αν η γνώμη της επιτροπής πρέπει να ληφθεί με γραπτή διαδικασία, η εν λόγω διαδικασία περατώνεται χωρίς αποτέλεσμα, εάν, εντός της προθεσμίας για την έκδοση γνώμης, το αποφασίσει ο πρόεδρος της επιτροπής ή το ζητήσουν τα μέλη της επιτροπής με απλή πλειοψηφία.
- 5α. Σε περίπτωση εκτελεστικών πράξεων που πρόκειται να εκδοθούν όταν η επιτροπή δεν διατυπώνει γνώμη, η Επιτροπή δεν εκδίδει το σχέδιο εκτελεστικής πράξης και εφαρμόζεται το άρθρο 5 παράγραφος 4 τρίτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
- 5β. Η Επιτροπή ενημερώνει τακτικά και από πρώιμο στάδιο την επιτροπή για τη συνολική πρόοδο της υλοποίησης του ειδικού προγράμματος. Ειδικότερα, παρέχει πληροφορίες σχετικά με: επιμέρους έργα, οι οποίες καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση κάθε πρότασης καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής της· την έκβαση κάθε πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και την υλοποίηση των έργων· την εκτέλεση των συνιστωσών και επιμέρους συνιστωσών του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».
6. Σύμφωνα με τις διεθνείς συμφωνίες που έχει συνάψει η Ένωση, εκπρόσωποι συνδεδεμένων τρίτων χωρών ή διεθνών οργανισμών μπορούν να προσκαλούνται ως παρατηρητές στις συνεδριάσεις της επιτροπής του ειδικού προγράμματος υπό τους όρους που καθορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό της, λαμβανομένης υπόψη της ασφάλειας και της δημόσιας τάξης της Ένωσης ή των κρατών μελών της.

Άρθρο 19
Κατάργηση

Η απόφαση (ΕΕ) 2021/764 καταργείται με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2028.

Άρθρο 20
Μεταβατικές διατάξεις

1. Η παρούσα απόφαση δεν θίγει τη συνέχιση ή την τροποποίηση των οικείων δράσεων, μέχρι τη λήξη τους, στο πλαίσιο της απόφασης (ΕΕ) 2021/764, η οποία εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις εν λόγω δράσεις μέχρι τη λήξη τους.
2. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο του ειδικού προγράμματος μπορεί επίσης να καλύψει δαπάνες τεχνικής και διοικητικής βοήθειας που είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση της μετάβασης στο ειδικό πρόγραμμα από τα μέτρα που θεσπίστηκαν σύμφωνα με την απόφαση (ΕΕ) 2021/764.

Άρθρο 21
Έναρξη ισχύος και εφαρμογή

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2028.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος
